Calixt III i la casa reial d'Urgell

Autor: Pep Comajuncosa
Data de publicació: 14-02-2011

Pep Comajuncosa analitza les connexions de Calixt III amb la casa reial catalana

Cercant coses de la família Borja m'he adonat d'una cosa: quan Calixt III nomena cardenals els seus nebots Roderic Borja i Lluís-Joan Milà, també nomena l'infant Jaume, fill del rei de Portugal. En realitat són els únics tres cardenals que nomenarà durant el seu papat.

Aquest infant Jaume és germà de Filipa de Coïmbra i, d'acord amb en Jordi Bilbeny, que ho exposa al seu llibre Cristòfor Colom, Príncep de Catalunya, és o serà cunyat d'en Joan-Cristòfor Colom. També és nét d'en Jaume d'Urgell. Resultaria interessant estudiar amb més cura el fet que un papa que ha estat canceller a Nàpols d'Alfons el Magnànim ?un Trastàmara?, i que la tradició diu que sent devoció per Sant Vicenç Ferrer (em sembla que ell mateix el canonitzà), nomeni tan ràpidament un cardenal d'ascendència urgellenca. Els historiadors, obviant aquesta dada, semblen explicar-ho pel fet que, com que era molt jove, feia més passadora la joventut dels nebots (no n'hi ha cap que arribi als vint-i-cinc anys i ja són creats cardenals).

D'altra banda, veig que no està gens clara l'ascendència familiar de la mare del papa Calixt III (ni en Batllori ni en Mira no gosen fer-ne cap conjectura). Bé podria ser el cas que Calixt III fes cardenals tres parents de cop i no sols dos. Un parentiu urgellenc i una ascendència reial explicaria aquesta dèria dels Borja per esdevenir reis d'una bona part d'Itàlia. No podia ser només una qüestió de diners: el cardenal Roderic Borja ja era riquíssim; no li feia falta esdevenir rei per ser ric. Però la divisa de Cèsar Borja és ben explícita: Aut Caesar aut nihil (o Cèsar o res).

De fet els mateixos Borja afirmaven ser descendents de la casa reial catalana. La més reconeguda biografia de Cèsar Borja, la de W.H. Woodward, comença el seu primer paràgraf amb una reflexió en aquest sentit. "És probable que Alfons de Borja, que cap al final de la seva llarga i activa existència esdevingué papa amb el nom de Calixt III, hagués portat de la seva llar espanyola la tradició que per les seves venes corria sang de la família reial d'Aragó. Resulta comprensible que les altes dignitats i les connexions dinàstiques aconseguides pels Borja a Itàlia els duguessin a

realçar aquesta tradició, que gradualment adquirí una forma genealògica i gairebé heràldica". Sovint s'ha dit que aquesta connexió era deguda al fet que un tal Pero Atarés, que al segle XII fou senyor del poble de Borja, a la vall de l'Ebre, d'on suposadament procedia el llinatge Borja, era descendent del rei Ramir d'Aragó. Però si la connexió fos a través de la casa d'Urgell seria més propera i més conflictiva, amb els Tràstamara regnant a la corona catalano-aragonesa, a la castellana i a Nàpols.

Pep Comajuncosa